

Lisäykset luvussa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

- ..Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä...
- ...Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhoollon ja **oppimisen** tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuksista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja **poissaolojen suunnitelmallinen** ennaltaehkäisy, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja **didaktisilla** ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan...
- ...Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti **opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten** kanssa tehtävää yhteistyötä.
- ...Koulun tehtävänä on puuttua **suunnitelmallisesti** poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään...
- **Kokonaan uudet kappaleet:**
 - **Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen**
 - **Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen**
 - **Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen**

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen (5.1)

- Läsnaoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.
- Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan **paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää**.
- Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää **opintojen nivelvaiheissa**, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.
- Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. **Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.**
- **Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja.** Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. **Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen** tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.
- **Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen** poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen (5.1)

- Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.
- On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen (5.1)

- Poissaolojen taustasyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten **tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista**. Syiden selvittäminen ja **vastuut sovitaan** tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän ja koulun **tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä** poissaolotilanteissa ja puuttua niihin.
- Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti. **Opettaja voi konsultoida** yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. **Monialainen työskentely** on tärkeää käynnistää mahdollisimman **varhain**. Tarvittaessa kutsutaan koolle **monialainen asiantuntijaryhmä** (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta. **Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin**.
- Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä. **Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä** ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana.
- Tarvittaessa on otettava **yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus**.

Lisäykset luvussa 4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

- ...Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa.
- Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen
- ...Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä 1 . Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria...
- ...Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä...
- ...Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan...

Lisäys luvussa 8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

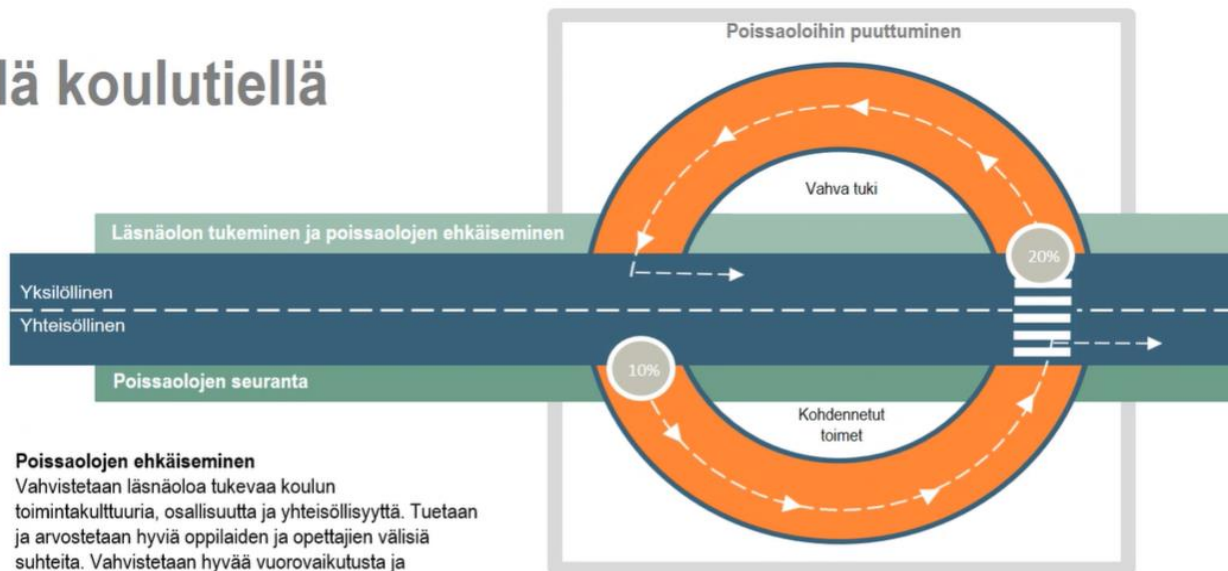

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kansallisen läsnäoloraamin suuntaviivoja

Johanna Sergejeff, OKM

Yhteisellä koulutiellä

Poissaolojen ehkäiseminen

Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita. Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet. Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista. Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä. Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

10%

Kohdennetut toimet

- Käynnistetään
- yhteisöllisiä kohdennettuja toimia
- monialainen yhteistyö

Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon tuki

20%

Vahva tuki

Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt

Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoidusta yhteistyöstä

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kiinnittymisen tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy

Poissaoloja alle 10%

1. Miten vahvistetaan oppilaiden ja koulun henkilökunnan oikeutta turvalliseen oppimis- ja työympäristöön?
2. Miten läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria johdetaan ja tuetaan?
 - osallisuus, yhteisöllisyys ja ryhmäytymisen jatkuva tukeminen
 - hyvät oppilas/opettaja-suhteet
 - hyvä vuorovaikutus ja yhteistyö koulun sisällä sekä suhteessa koteihin
3. Osataanko yleisimpiä osallistumisen esteitä tunnistaa ja poistaa/vähentää?
 - Oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen
 - poissaolojen riskiryhmien huomioiminen
 - nivel- ja siirtymävaiheiden riskit
4. Miten oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan?
5. Ymmärretäänkö poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä?
 - poissaoloriskiä lisäävät/vähentävät taustatekijät ja niihin vaikuttaminen koulun tasolla
 - varhaisten merkkien tunnistaminen
 - varhaisen poissaoloihin puuttumisen toteuttaminen; roolit ja prosessi
6. Miten poissaolojen suunnitelmallinen seuranta yksilö- ja ryhmätasolla toteutetaan?
 - käytännön toimenpiteet ja työnjako (ml. Ilmoittaminen)
 - poissaolotiedon hyödyntäminen lukuvuoden aikana sekä tilastointi

Suunnitelmallinen poissaoloihin puuttuminen

Poissaoloja 10% - 20%

1. Miten ja milloin monialainen yhteistyö käynnistetään ja miten sitä ylläpidetään (roolit ja vastuut)?
 - yhteydenpito huoltajiin
 - konsultaatio
 - opiskeluhuoltopalvelut, monialainen asiantuntijaryhmä
2. Miten selvitetään ja ketkä selvittävät poissaolojen taustasyitä?
3. Mitä kohdennettuja yhteisöllisiä toimenpiteitä käynnistetään?
4. Onko oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeet selvitetty ja tuen tasoa tarkistettu? Mitä yksilökohtaisen opiskeluhuollon tukea tarjotaan?
5. Minkälainen suunnitelma läsnäolon tukemiseksi tehdään?
 - kirjaamiskäytänteet
 - toimenpiteet, roolit ja vastuut
 - seuranta, arviointi ja päivittäminen

Suunnitelmallinen poissaoloihin puuttuminen

Poissaoloja yli 20%

1. Miten oppilaan opetus, oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä arviointi järjestetään?
 - koulusta osittain/kokonaan poissaolevan oppilaan tuen ja opetuksen järjestäminen; roolit (ml. yhteyshenkilö) ja vastuut
 - onko mahdollisuutta joustaviin opetusjärjestelyihin
2. Miten oppilaan yksilökohtainen tuki ja hoito järjestetään?
 - yhteistyö opiskeluhuoltopalveluiden kanssa
 - palveluohjaus; sosiaalitoimi, terveydenhoito, nuorisotoimi
3. Miten kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoitu yhteistyö toteutetaan?
 - palveluiden yhteensovittaminen ja tiedon vaihtaminen
 - suunnitelmien toteuttaminen, arviointi ja päivittäminen
 - roolit ja vastuut

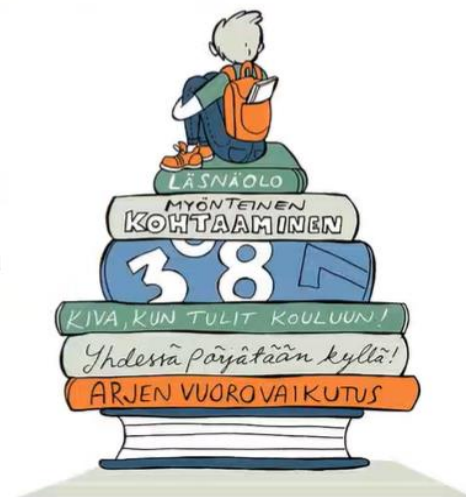
Yhtenäinen
poissaolojen
luokittelu
pilotoitavana
&
tietosuojaan
liittyvä
selvittely
käynnissä

Poissaolojen luokittelun pilotti

TERVEYDELLISIIN SYIHIN LIITTYVÄ POISSAOLO: sairaus/vastaava hyväksytyksi selvitetty poissaolo	Oppilas on fyysisesti poissa koulusta. (sairaana, fyysiseen ja/tai psyykkiseen terveydenhoitoon liittyvä tapahtuma / vastaanottokäynti esim. hammaslääkäri, terapia tai leikkaus). Kirjauksen voi tehdä huoltaja tai opettaja huoltajan ilmoituksen perusteella. Ei erillisiä terveydentilaan liittyviä kirjauksia. (käytössä Wisman kovakoodattu lisätekstikenttä: ” <i>Lisätietojen kirjaus on vapaaehtoista. Järjestelmään ei tule kirjata terveyteen liittyviä tietoja.</i> ”)
ENNALTA ANOTTU VAPAA	Huoltajan ennalta anoma vapaa, myös yksittäiset oppitunnit ja koulupäivät (lomamatka, harrastukseen liittyvä poissaolo, etävanhemmalla). Opettaja kirjaa poissaolon huoltajan ilmoittaman tiedon/anomuksen perusteella.
MUU SELVITETTY POISSAOLO	Käytetään vain niissä tapauksissa kun poissaolo ei kuulu mihinkään muuhun kategoriaan (esim. POL36§, omaehtoinen karanteeni, odottamaton perhetilanne). Huoltajan tai opettajan kirjaus.
LUVATON POISSAOLO, SELVITETTY	Huoltajan tai opettajan selvittämä luvattomaksi luokiteltu poissaolo (pinnaus tai yli oppitunnin kestävä myöhästyminen)
SELVITTÄMÄTÖN POISSAOLO	Koululla ei tietoa miksi lapsi on poissa. Poissaolo voidaan opettajan tai huoltajan toimesta selvittää ja muuttaa toisen kategorian merkinnäksi.

Muutoksella vaikutuksia:

- Koulun henkilökunnan työhön
- Kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön
- Seurannan osalta
 - oppilastietojärjestelmään
 - tiedolla johtamisen kysymyksiin
- Monialaiseen yhteistyöhön
 - Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja opiskeluhuoltoryhmien toiminta
 - Opiskeluhuoltopalvelut ja HYTE-yhteistyö; roolit ja vastuut
 - Pedagogisen ja oppilashuollollisen tuen yhteensovittaminen mm. palaveri- ja kirjauskäytännöt

Tulossa:

Toukokuussa 2023 esitellään kansallinen raami poissaolojen ennaltaehkäisyyn sekä suunnitelmalliseen seurantaan ja puuttumiseen.

Tule mukaan päätösseminaariin 4.5.2023

<https://okm.fi/tapahtumat/2023-05-04/jokainen-koulupaiva-on-tarkea-sitouttavan-kouluyhteisotyön-paatosseminaari>

Käsikirja ilmestyy toukokuussa 2023.

Syksyllä 2023 Opetushallitus aloittaa täydennyskoulutukset ja toiminnan vakiinnuttamisen.

